

בית הכנסת של השטן

יאנוש קורצ'אק, כתבים כרך ז', עמ' 37-33
תרגום: אורי אורלב

ראיתי גברים, נשים וילדים רצים ריצת אמוק, נדחקים פלם יחד במערה חלולת
מטרפת. מגרונותיהם נפלטות קללות וגדופים, עיניהם יורות ברקי-שנאה וחרדה
בלתי שפויה, ארסית ועוינת. הפל מניפים אגרופים. הנשים רצות פרועות,
ושמלותיהן, כמו סמרטוטים, תלויות על גופים מנמרים בחבורות כחלות וסימני
הצלפה אדמים. גברים בעלי ידים שריריות פרוצו את שורות הנשים והילדים
החלשים כשחיוכים שטניים מצטיירים על פניהם המיזעיים למשמע הגניחות סביב...
הו לא! אינני מתמצת כאן את יצירתו של פשיבישבסקי, לא, אינני מתאר כאן את
הגיהנום מתוך קנאה בזרי הדפנה של דנטה. לא, זהו רק רשום חור המשרטט בעט
חסרת פשרון של הומוריסט, שאינו יודע לתאר זועות, בתחנות הרפכת צרות המסלה
שלנו...

גם אני הייתי שם, ומה שחשבתני בלאשי, ומה שהרגשתי בלבי, ומה שפאבתי
ביבלותי ובצלעותי אשפף היום על הנגר...
ערב. אבק, ותושים... ותושים... ותושים...
המון נדונים ממתין לרפכת האחרונה. ותושים... ותושים. דפאון, עצבנות,
ותושים....

"לימונדה, רבותי הנכבדים, קוס, מי סודה, רבותי."

"יקח אותך השד. אל תצרח לכל השדים!"

קראו בשמם אבל השדים כבר כאן. השטן צוחק. ותושים.

"אדוני המנהל, לכל הרוחות! האם הרפכת האמת תגיע סוף סוף?"

"תכף"

"תכף – מה האמת אומרת אצלכם – בעוד כמה שעות? היתושים לאכלו אותנו

בינתיים."

מנהל התחנה נעלם ואיננו. עוברת רבע שעה. חצי שעה. שעה.

הרפכת מגיעה! היא כבר כאן!

"אל תדחף, לעזאזל."

"זה אפה דוחף!"

"אדוני, רחמנות, הילדים שלי!"

"האם אני אשם שיש לך ילדים, גברתי?"

"בשביל מה לקחת ילדים לנסיעות כאלה..."

"אל תדרוך לי, אדוני, על הרגלים."

"אני לא רואה שאני דורך לך על הרגלים, אדון."

"אם הייתה לך עין ברגל, היית רואה..."

"אוי, היבלת שלי!"

"אל תנעל, אדוני, נעלים צרות, אז לא יהיו לך גבולות..."

"בעלי, אוי, בעלי אבד לי."

"באמת, סבה לעשות צעקות. במקרה הגרוע ביותר אני יכול..."

"הצוף חסר בושה!"

"אני יכול לחפש אותו בשבילך, גברת. את תכף חושבת על כל מיני דברים לא

נפים...."

"אדוני, בבקשה לא להדחף, אתה מוחץ לי את הסבא."

"זקנים צריכים לישן עכשו ולא להתרוצץ בלילות."

"תראו: נעלמו יראת הכבוד לשער השיבה, הערצת נשים ונדאגה לילדים."

שמים של שדים ורוחות חוזר אלפי פעמים ונשא ברמה מכל צד ועבר, והשטן חוגג.

ההמון כבר כבש את הקרונות, את הפרוזדורים, את הרמפות, המעברים והמדרגות.

"אדון קונדוקטור, האם אנחנו זזים?"

"תכף."

"שוב תכף?"

"אתה רואה, אדוני, שאני מזיע כלי?"

"מה אכפת לי שאתה מזיע בלך. כבר היינו צריכים להגיע לנרשה."

והנה מבזיק לרגע רגש של 'ואהבת לרעך', בהערה:

"אל תישב, אדוני, על המעקה מפני שהרכבת תזוז ואתה תפול החוצה."

"מוטב כן", מעיר מישהו. "הייתה קצת יותר מקום אם אהד לפל החוצה."

"כן, אבל כשהוא תהפך הוא עלול עוד לבלוט לי באף."

השטן צוחק.

"אדון קונדוקטור, האם אנחנו זזים?"

"תכף. כבר אני הולך לטלפון."

בטלפון הזה כנראה שיש להם וודקה, מפני שהם כל הזמן מטלפנים, וכך אהד,

כשהוא חוזר מהטלפון, אפו עוד יותר אדום... "אדון קונדוקטור, אולי תזמין גם אותי

לטלפון?"

"תסיקו היטב את הקטר אחרת לא יהיה לו כוח לסבב."

נשמעת שריקת משרוקית. ראשונה, שנייה, שלישית. הקטר אינו משיב.

"שְׂרוּק, אָדוֹן, עוֹד פֶּעַם אַחַת"

"בְּנֶרְאָה שֶׁהָאָדוֹן הַמְכוֹנָאִי טִלְפֹן יוֹתֵר מְדִי.

פִּיּו שֶׁל הַקוֹנְדוּקְטוֹר מִתְפַּסֶּה קֶצֶף.

"אָה! מְכוֹנָאִי! נְחַרְשֶׁת אוֹ מָה?" צוּעַק הַקוֹנְדוּקְטוֹר בְּזַעַם. וְהַקְטָר, הַחֶרֶשׁ לְשֶׁרִיקוֹת, רָאָה זֶה פֶּלֶא! מִשִּׁיב בְּצַפִּירָה רְצִינִית וּמְמַשְׁכֶּת.

- נו, עוֹד פֶּעַם אַחַת!

אַנְחָנוּ זְזִים.

לְדַעְתָּם שֶׁל יוֹדְעֵי דָבָר, הַטְּמַפְרָטוּרָה בְּקֶרוֹן מְגִיעָה ל־80 מְעֻלוֹת רְאוּמִיר (100 מְעֻלוֹת צֶלְסִיוֹס). תוֹף הַתְּרַגְּשׁוֹת כְּלָלִית מִתְחִילִים הַנוֹסְעִים לְחַלֵּשׁ אֶת פְּצָעֵיהֶם, לְחַשֵּׁב אֶת הַהֶפְסָדִים בְּבִגּוּד הַקְרוּעַ וּלְהַשְׁבֵּעַ שְׁבוּעוֹת-שְׁוֹא שְׁזָהוּ הַטִּיּוֹל הָאֲחֵרוֹן בְּחִיָּהֶם.

בְּרַגַע שֶׁבּוֹ הַזַּעַם מְגִיעַ לְשִׂאוֹ מוֹפִיעַ, מְהַסֵּס, הָאֲמֶלֶל שֶׁבִּין הָאֲמֶלְלִים – הַפְּרִטִּיסוֹן.

- רְבוּתִי, פְּרִטִּיסִים.

- לָךְ לְכָל הַרוּחוֹת עִם הַפְּרִטִּיסִים שְׁלָךְ.

- נִסְתַּדֵּר בְּלִי פְּרִטִּיסִים.

- מָה, עוֹד לְקִנּוֹת פְּרִטִּיסִים נוֹסֵף לְפֶלֶא?

- אֲבָל רְבוּתִי, אַתָּם רַבִּים כָּל כֵּן וְאֲנִי רַק אֶחָד.

"אֵימָה שֶׁל סְפָרְטָה, הֲרִי אֲנִי חֹסֵר מְגוֹן" – קָרָא טִירְטִיוֹס. הַפֶּלֶא וְפֶלֶא! מִתְעוֹרָרֵת נְשָׁמַת נוֹסְעֵי יוֹם רֵאשׁוֹן הַמְּכִים שֶׁל הַרְכָּבָת.

- נוֹ טוֹב – מִתְחִיל מִיִּשְׁהוּ בְּנִמְה פִּיסָנִית – אֲבָל אֵיךְ תִּוּכַל לְהַדְחִף כָּאֵן עִם הַפְּרִטִּיסִים שְׁלָךְ? ...

הַפְּרִטִּיסוֹן מְנַצֵּל אֶת רַגַע הַחֶסֶד וְנִדְחַק לְתוֹף נוֹסְעֵי הַקְרוֹן.

- אוֹי! הַבְּטוֹן.

- הַיִּבְלֵת בְּרַגְלֵי שְׁלִי

- מָה אֲנַחְנוּ צְרִיכִים אֶת הַפְּרִטִּיסִים?

- כְּדִי לְשַׁמֵּר עַל הַסֵּדֶר – הֵם אֵינָם, אֲבָל לְקַחַת כֶּסֶף - הֵם מִיָּד כָּאֵן.

וְהִנֵּה שׁוֹב נְשָׁמַעַת צֶעֱקָה:

- מָה זֶה כָּאֵן? לָמָּה לֹא עוֹצְרִים כָּאֵן אֲנִי רוֹצֶה לְרִדֵּת. הֲרִי יֵשׁ כָּאֵן תַּחְנָה!

- אֵין דָּבָר, תִּסְעֵי לָךְ הַפֶּעַם לְוֶרְשָׁה.

- אֲבָל אֲנִי רוֹצֶה לְרִדֵּת כָּאֵן!

- אֵי-אֶפְשֶׁר, פְּנִי שָׁגַם כָּאֵן מִמְתִּינִים לְרַכָּבָת, וְאֵין יוֹתֵר מְקוֹם.

- וְאֵלֶּפָה אֵישׁוֹן בְּוֶרְשָׁה?

- אם גברתי תסכים, אני עומד לשרותך..

- לך לעזאזל, אדוני!

- אני יכול לשרתך בעצות. ומה את כועסת מיד?

והנה את גניחותיה של הגברת, שנכזבו תקוותיה, מחרישה צעקה עליזה:

- וורשה!

השטן מקוץ את גבותיו: שלטונו מגיע לקצו. שוב פורחת האחנה בין בני האדם.

ועתה פניה אל השלטונות:

מאחר שהרפבות צרות-המסילה מעוררות בנפש האדם את האינסטינקטים השפלים ביותר, מאחר שהן מפקירות את האנשים בידי כוחות השאול, מאחר שהן משסות אח באחיו, גורמות לאלפי עברות קטנות הנובעות מרשעות, זעם ומתגובות נקלות אחרות של נפש האדם העירמה – לבסוף, מאחר שהנוחיות הגופנית השובה פחות מערכי המוסר הצבירי – אני מציע להכניס בימי ראשון קרונות משא עם קרשים במקום ספסלים, אם אין צי קרונות מתאים, או לבטל בכלל את הרפבות צרות המסלה בימי ראשון; ואני מבקש בכל לשון של בקשה את תמיכתם של כל אלה שטובת האדם הקטן נוגעת ללבם.

